

«Тарбахчааннар ооньуулар»

(Оџо саадын иитээччилэригэр, төрөппүттэргэ көмө сүбэлэр)

Бэлэмнээтэ:

МБДОУ №70 «Кэрэчээнэ»

оџо саадын иитээччитэ

Никифорова Анастасия Дмитриевна

Хатасс 2023 г.

Кириитэ

Оџо оскуолаџа киирэригэр сүрүн ирдэбилинэн тылы таба туттара, чуолкайдык санарара буоллар. Саната сайдыбыт оџо чобуо, сытыы-хотуу, дьону да кытта уопсай тылы түргэнник булар. Оџо санатын сайдыыта тарбах былчыннарын сайдыытын кытта ыкса сибээстээх.

Тарбах кыра былчыннарын сайыннарага араас эрчиллилэр киирдилэр.

Хас биирдии эрчиллин оонньуу курдук барар, итиниэхэ сөп түбэһэр ис хоһоонноох.

Ол курдук, маннык салаалартан турар:

- I. «Таабырынар»
- II. «Эрчиллилэр»
- III. «Тарбахчааннар оонньуулар»
- IV. «Сатабыллаах тарбахчааннар»
- V. «Тылчаан оонньуулар»
- VI. «Оллур-боллур суох»

I. ТААБЫРЫННАР

Төбөтө суох да
сэлээппэлээх, атахтаах да
сапшыкыта суох баар үһү.
(Тэллэй)

Саас, собуруу дойдуттан
Сапсына көтөн кэлэммин,
«Даах-дарараах» сангаран
Дорооболоһон эрэбин.

Хайа, ким билэрий,
Ханнык көтөр эбиппиний?
(Тураах)

Үрбэт дабаны, ытырбат дабаны,
дызэбэ киллэрбэт баар уһу.

(Күлүүс)

Икки уһуктаах, икки төгүрүктээх,
ортотугар тоһоҕолоох баар уһу.

(Кыптый)

Отой тыла суох окур-
бокур оџолор кэkkэлэһэн
эрэ турдаллар,
кэпсээбитинэн бараллар.

(Кинигэ)

Уокка умайбат, ууга
тимирбэт баар уһу.

(Муус)

От-мас аһылыктаах ойуоккалаан
обонньор баар үһү.

(Куобах)

Тииттэн тирэхтээх, таастан
тайахтаах харыйа кыыла кириэс
туорахтаах үһү.

(Тиин,)

II. ЭРЧИЛЛИЛЭР

Хаппыыстаны тууһуубут.

Хаппыыстаны быһабыт,

*(илиибитин көнөтүк тутан
туран үөһэ-аллара хамсатабыт)*

Моркуобу быһабыт,

*(ханас илиибин көнөтүк
тутабыт уонна хамсаппаппыт,
уна илиибит сутуруктуу туттан
туран үөһээ-аллара хамсатабыт)*

Хаппыыстабын тууһуубун,

*(тарбахпыт тэбэтунэн туус
таммалатабыт)*

Хаппыыстабытын ыгабыт.

*(икки илиибитин сутуруктуу
ыгыта тутабым)*

Танас сууйабын.

Ийэбэр көмөлөһөбүн,

Мин танас сууйабын,

(икки илиитин сутуруктуу тутан баран аалабыт)

Танастарбын мыылалыбын,

(ханас илиини көнөтүк тутан, уна илиини сутуруктуу уонна ытыс үрдүнэн уна илиинэн аалар)

Ол кэннэ күүскэ аалабын,

(икки илиини сутуруктуу тутан аалыы)

Танаспын ол кэннэ ууга уган сууйабын,

(тарбахтары умса тутан туран уна-ханас хамсатыы)

Уонна быаҕа ыйыыбын.

(танаһы быаҕа ыйыыр хамсаныы)

Ш. ТАРБАХЧААННАР ООНЬУУЛАР

«Иллээх дьинэ кэргэн»

Тойон эрбэх – эһээм,

Сөмүйэм – эбээм,

Ортоку – аҕам,

Аата суох – ийэм,

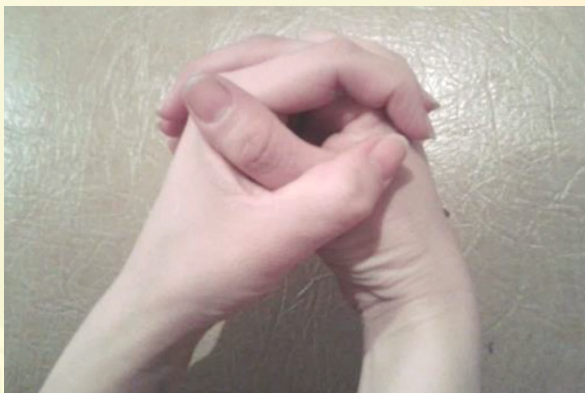

Ылгын чыңыа – мин бэйэм.

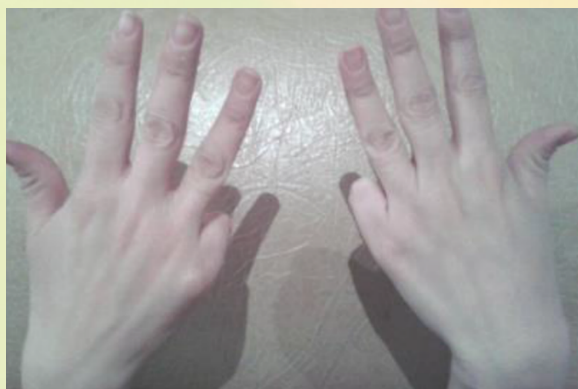
«Биэс добордуулар»

1. Олорбуттар эбитэ үһү, биэс добордуу тарбахчааннар.

2. ҕойон эрбэх,

3. сөмүкү,

4. ортоку,
чыныйа.

5. аата суох

6. уотта ылы ылы

7. Кинилэр
дорооболоһоллорун олус
сөбүлүүлэрэ.

8. Тойон эрбэҕи кытта
дорооболоспут сөмүйэ,

9. Тойон эрбэҕи кытта
дорооболоспут ортоку тарбах,

10. Тойон эрбэҕи кытта
дорооболоспут аата суох,

11. Тойон эрбэҕи кытта
дорооболоспут ылгын чыҥыйа.

IV. ТЫЛЧААН ООНЬУУЛАРА

Чуолкайдык саңара үөрэнэбит

II ДЪАРЫК
«Мин сагаан
саңарабын»
«Чуолкайдык»
2-клас
(болгонуу,
2023-с.)

«ОЛБУРЧААН»

Үөрэбит, тииспитин көрдөрөбүт.

«АТ»

Тылбыт төбөтүнэн таңалайбытын тыаһатабыт.

«ТИИСПИТИН СУУНАБИТ»

Айахпытын атабыт, тылбыт төбөтүнэн үөһээ уонна аллараа тиистэрбитин суунабыт.

«ТЭЛЛЭЙЧЭЭН»

Үөрэбит, кэтит тылбытын таңалайбытыгар сыһыары тутабит.

«ЧААСКЫ»

Кэтит тылбытын аллараа уоспутугар уурабыт уонна тылбыт төбөтүн өрө көтөбүбүт.

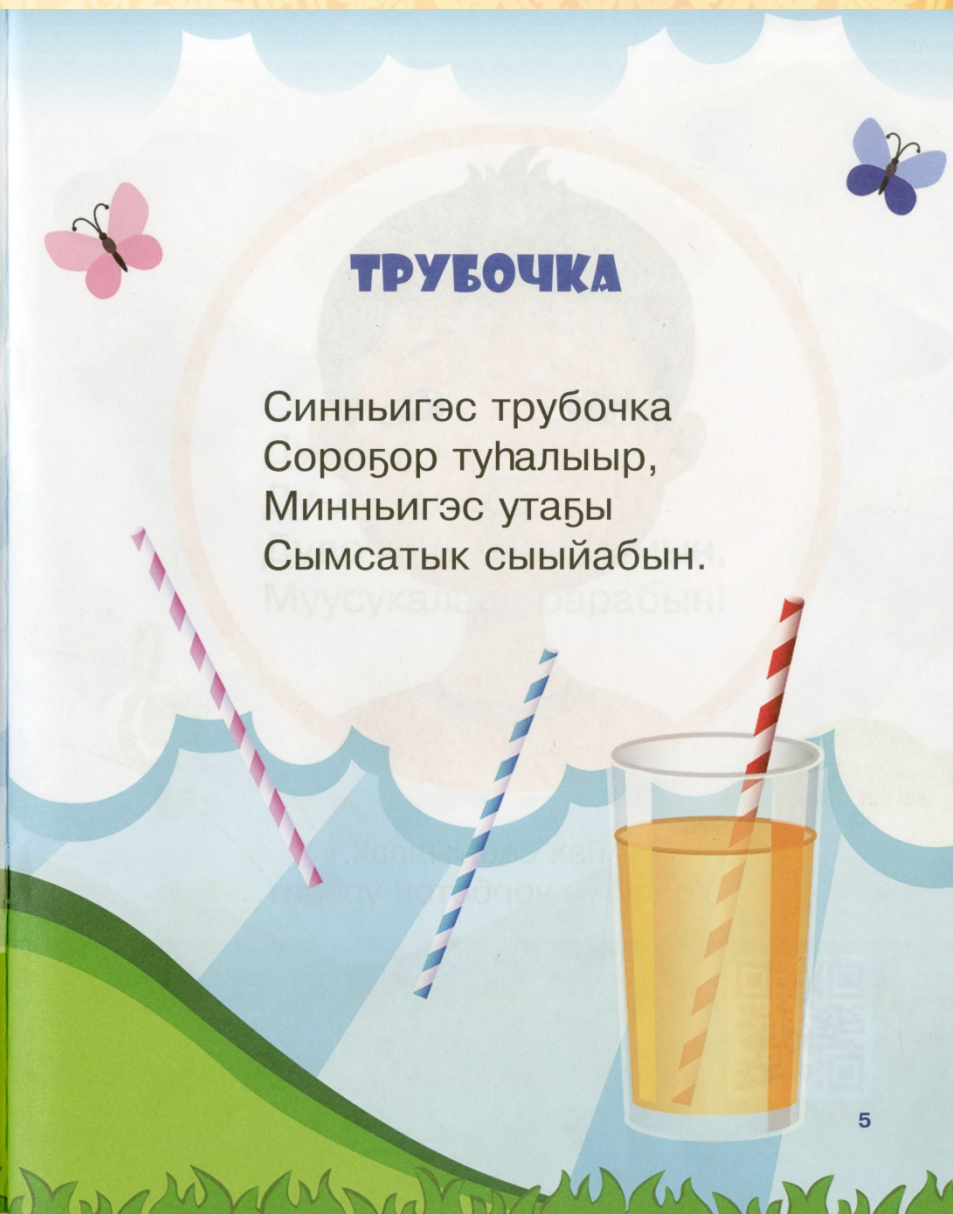

- 1 – Үөһээнни тиистэр
- 2 – Үөһээ уос
- 3 – Аллараа уос
- 4 – Аллараанны тиистэр
- 5 – Тыл

- 6 – Куолас силгэтэ
- 7 – Тангалай
- 8 – Кыра тыл
- 9 – Тыл төрдө
- 10 – Тыл төбөтө

Уос чорбойор, тыл икки ойбоһо
үөһэ көтөбуллэр.
«Трубочка» устун салгыны үрэбит.

ТРУБОЧКА

Синньигэс трубочка
Соробор туһалыыр,
Минньигэс утабы
Сымсатык сыыйабын.

Муусукалыа барабын!

Айах сабыылаах.
Уоспугун чорботон үрэбит.

6

ДУДОЧКА

Ду-ду-ду,
Ду-ду-ду,
Дудочкабын ыламмын,
Муусукалаан барабын!

7

Айах аһагас.
Тиистэргин көрдөрөн мичээрдээ.

МИЧЭЭРДЭЭ

Хомойору умнуохха,
Кыыһарары кыйдыахха,
Мичээрдиэххэ, үөрүөххэ,
Ыллыы-туойа сылдыахха!

Айах аһаҕас. Тыл төбөтүнэн бастаан айах
уһа, онтон хаһас өттүн таарыйталыбыт.

10

ЧАҢЫ

Тик-так, тик-так
Уһа диэки, хаһас диэки,
Чаһыбыт элэнниир,
Бириэмэни көрдөрөр.

11

ОЛБУОР

Көбүс-көнө тиистэрбит,
Кэчигирээн көстөллөр.
Олбуор курдук көнөтүк,
Биир эрээккэ тураллар!

Айах анабас, тиистэргин көрдөрөн
киэнник мичээрдээ.

Айах аһаҕас, уос мичээрдиир.
Кэтит тыл тагалайга сыстар.

ТЭЛЭЙ

Күһүн тыаҕа бараммыт,
Тэллэй бөбөтө буллубут.
Иһиппитин толорон,
Дьыэбитигэр кэллибит!

Айах агаас. Тыл төбөтүнэн тангалайы
таарыйа-таарыйа таллырбатабыт.

АТ

Һат-һат, һат-һат,
Атынан айаннаан,
Эбэлээх энэбэр
Сынньана бардым.

Библиотека
ЦЕС "Ялут"

Ж:5713-190

V. ОЛЛУР-БОЛЛУР СУОЛ

